

Nr 296.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension för postmästaren av klass 1 B Johan Louis Westerståhl; given Stockholms slott den 18 mars 1919.

• Under återopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

ått postmästaren av klass 1 B Johan Louis Westerståhl må från och med månaden näst efter den, då avsked från postmästartjänsten beviljats honom, under sin återstående livstid, utöver honom tillkommande pensioner från post- och telegrafverken å tillhopa 4,600 kronor, tillika å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 390 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Axel Schotte.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

I en till Kungl. Maj:t ställd, av generalpoststyrelsen med skrivelse den 21 februari 1919 överlämnad ansökan har postmästaren av klass 1 B Johan Louis Westerstahl anhållit, att han måtte förklaras berättigad att efter avgång ur postverkets tjänst, utöver honom från post- och telegrafverken jämlikt 16 § mom. 3 i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension den 11 oktober 1907 tillkommande pensioner, å allmänna indragningsstaten få uppbära en årlig pension till belopp motsvarande två tredjedelar av hans pension från telegrafverket.

Enligt vad generalpoststyrelsen i nämnda skrivelse meddelat, antogs Westerstahl, som är född den 25 augusti 1851, den 2 mars 1874 till

extra ordinarie kontorsskrivare i postverket samt befordrades den 6 december 1881 till postexpeditör, den 25 september 1906 till kontrollör och den 9 november 1909 till postmästare av klass 2 A med placering vid postkontoret Stockholm 3.

Genom brev den 31 december 1914 har Kungl. Maj:t förklarat, att det konstitutorial, som senast utfärdats för Westerståhl, skulle från 1915 års ingång gälla såsom konstitutorial å postmästartjänst av klass 1 B.

Vidare har Westerståhl, som den 25 augusti 1918 uppnådde den för skyldighet att avgå från tjänsten stadgade levnadsåldern, genom Kungl. Maj:ts brev den 8 november 1918 berättigats kvarstå i tjänsten till utgången av januari 1919.

Såsom postmästare av klass 1 B har Westerståhl från innevarande års början åtnjutit en fast avlöning av 7,000 kronor, av vilket belopp 4,600 kronor utgöra lön.

Enligt vad generalpoststyrelsen vitsordar, innehar Westerståhl alltså de levnads- och tjänstår, vilka enligt 5 § i förenämnda pensionslag i allmänhet berättiga befattningshavare av ifrågavarande grad att komma i åtnjutande av hel pension. I föreliggande fall skulle sådan pension jämlikt 3 och 4 §§ av lagen utgå med nyssnämnda belopp 4,600 kronor.

Alltsedan november 1906 åtnjuter Westerståhl emellertid pension för statstjänst, å vilken nämnda lag icke äger tillämpning. Westerståhl, som under ett flertal år jämte sin posttjänst innehade befattning såsom telegrafassistent, fick nämligen vid avgången från denna befattning sig tillerkänd en årlig pension av 1,149 kronor.

I följd härav är Westerståhl icke berättigad att erhålla hel pension såsom postmästare. I 16 § mom. 3 av förenämnda lag stadgas nämligen, att för den, som vid avgång från tjänsten åtnjuter eller sedermera erhåller pension för statstjänst, å vilken denna lag icke äger tillämpning, pension för den förra tjänsten må utgå med en tredjedel av det belopp, som eljest skolat utgå; dock att, därest härigenom de båda pensionerna icke skulle tillsammans uppgå till nämnda belopp, pensionen må ökas med vad som motsvarar skillnaden.

Westerståhl skulle alltså i enlighet med dessa bestämmelser vara berättigad att för postmästartjänsten erhålla pension med allenast 3,451 kronor.

I föreliggande ansökan har Westerståhl huvudsakligen anfört följande:

Ansökan av
postmästaren
Westerståhl.

Efter att år 1869 hava ingått i telegrafverkets tjänst, befordrades Westerståhl där vid 25 års ålder till ordinarie assistent, varmed följde obligatoriskt delägar-
skap i dess pensionsinrättning. Första pensionsunderlaget var 960 kronor, för vilket Westerståhl ålades en årlig avgift av 72 kronor 84 öre eller i det närmaste 7,6 % av dess belopp. Med denna avgift skulle — enligt de matematiska grunderna för pensionsinrättningen — erläggas $\frac{2}{3}$ av den försäkringstekniskt beräknade kostnaden för grundpensionen. Genom intjänata ålderstillägg efter 6, 11 och 16 års ytterligare tjänstgöring hade Westerståhl vunnit höjning i pensionsunderlaget med 120 kronor varje gång mot erläggande av dels motsvarande proportionella höjningar i avgiften, dels ock varje gång en summa av 50 kronor, avsedd att retroaktivt utgöra ersättning för de icke erlagda avgiftsförhöjningarna under de nämnda tidsperioderna. Om dessa retroaktivsummor kunde med visshet sägas, att den första mer än uppvägt, de båda senare däremot icke till fullo uppvägt de fyllnadsavgifter, de bort ersätta.

Efter intjänandet av nämnda trenne ålderstillägg hade således Westerståhls pensionsunderlag uppgått till $960 + 360 = 1,320$ kronor, varav blott för de sist tillkomna två förhöjningarna å tillsammans 240 kronor således skulle komma att förefinnas ett underskott — och det mycket obetydligt — i för dem erlagda avgifter.

När Westerståhl år 1906 — ett och ett tredjedels år i förväg — lämnat telegrafverkets tjänst, tillerkändes han från dess pensionsinrättning avkortad pension, som — utgörande det matematiska värdet då av hela pensionen, 1,320 kronor, vid full pensionsålder — uppgått till 1,149 kronor. I det allra närmaste två tredjedelar av detta belopp kunna alltså betraktas såsom en livränta, som Westerståhl genom erläggandet under mer än 30 års tid av erforderliga avgifter, beräknade efter försäkringstekniska grunder, förvärvat. Rättvisligen borde det således ej komma i fråga att vid tillträdet av pension från postverket fråntaga Westerståhl större del av de sammanslagna pensionernas belopp än den återstående tredjedel av telegrafpensionen, som bekostats av statsmedel. Redan denna inskränkning i de blivande pensionsförmånerna, mot vars befogenhet intet vore att säga, innebure dock en misräkning, ty när Westerståhl lämnat telegrafverket för att helt ägna sig åt postverkets tjänst, hade ännu icke 1907 års pensionslag med dess ovan berörda bestämmelser förefunnits.

Det hade varit den under 1870-talet på allvar upptagna frågan om post- och telegrafverkens sammanslagning och behovet därvid av en stam tjänstemän, förtrogna med arbetet inom båda verken, som framkallat medgivandet för tjänsteman att innehava samtidigt ordinarie anställning i båda verken — visserligen blott i lägsta graden — men med obesakad rätt till ålderstillägg och pensioner enligt de för vardera verket därom gällande bestämmelser. Ett litet fåtal tjänstemän hade därav låtit förleda sig att under avvaktan på sammanslagningen år efter år avstå från yppade möjligheter till befordran inom ena eller andra verket i förvissning att erhålla sådan i det sammanslagna. När så frågan om sammanslagningen slutligen efter mer än 20-årigt förhållande definitivt bragts ur världen, hade de — hunna till tämligen hög ålder — kvarstått i obefordrad ställning och hade förbigåtts av yngre kamrater. Genom de kort därefter under 1902 utfärdade nya avlöningsreglementena för båda verken hade ifrågavarande tjänstemän fortfarande förhindrats vinna befordran inom ena verket med bibehållen anställning i det andra, på samma gång fortsatt kvarstannande vid båda befattningarna bestraffats med utestängande från de genom samma reglemente väsentligt höjda avlönings-

och pensionsförmåner, som skulle komma övriga telegrafassistenter och post-expeditörer till del. Då detta blivit vinsten av deras beredvillighet att ställa sig statsmakernas avsikter till efter rättelse, hade intet annat återstått än att söka befordran. Westerståhl hade därvid varit hänvisad till postverket, ehuru han fem år längre stått i telegrafverkets tjänst, men där han försuttit utsikterna att hinna upp till högre befattningar. Det hade visserligen icke varit honom obekant, att han genom befordran i postverket skulle hemfalla under den bestämmelse i dess förenämnda avlöningsreglemente av 1902, enligt vilken en var, som tillträdde däri fastställda lönestat, vore underkastad de förändrade bestämmelser i fråga om pension, som kunde varda stadgade, men ingenting hade förekommit, som låtit befara, att han framdeles skulle berövas den i hans tidigare lämnade befattning dyrt förvärvade pensionsrätten.

Den uppenbara obillighet, som låge häri, hade redan en gång förut i ett nästan enahanda fall behjärtats av Kungl. Maj:t och föranlett åtgärd till mildrande av densamma.

I sin skrivelse den 21 februari 1919 har generalpoststyrelsen tillstyrkt, att ifrågakvarande ansökning åtminstone i viss mån tillmötesgås.

General-
poststyrelsen.

I ett den 12 mars 1919 i ärendet avgivet utlåtande framhåller statskontoret, att beträffande sökanden samma omständigheter föreläge, som på Kungl. Maj:ts framställning föranlett 1914 års senare riksdag (se propositionen nr 117 samt riksdagens skrivelse nr 10 punkten 24), att åt postmästaren B. F. Wennqvist bevilja tilläggspension från allmänna indragningsstaten till belopp, motsvarande en tredjedel av pensionen för tjänsten vid telegrafverket. Genom tilläggspensionen hade det ordnats så, att postmästaren Wennqvist skulle få i sammanlagda pensionsförmåner åtnjuta ett belopp, motsvarande det högre av de pensionsbelopp, som eljest skolat utgå, ökat med en tredjedel av det lägre, allt i enlighet med den i 16 § mom. 2 av civila pensionslagen meddelade bestämmelse för det fall, att de båda pensionerna utginge enligt nämnda lag. För egen del funne statskontoret skäl föreligga att bereda sökanden en motsvarande förmån, d. v. s. en tilläggspension, motsvarande en tredjedel av 1,149 kronor, eller efter avrundning, 390 kronor, att utgå från allmänna indragningsstaten.

Statskontoret.

På sätt statskontoret anmärkt, föreligga beträffande Westerståhl i huvudsak samma omständigheter, vilka föranledde beviljande av tilläggspension till postmästaren Wennqvist. Under hänvisning till departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet i sistnämnda ärende får jag därför på grund av vad i föreliggande ärende förekommit hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

Departements-
chefen.

att postmästaren av klass 1 B Johan Louis Westerstahl må från och med månaden näst efter den, då avsked från postnästjänsten beviljats honom, under sin återstående livstid, utöver honom tillkommande pensioner från post- och telegrafverken å tillhopa 4,600 kronor, tillika å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 390 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Edw. Wetterling.
